

Våler kommune
Herredshuset
Kjosveien 1
1592 Våler i Viken

Sarpsborg, 8. august 2022

Denne uttalelsen er skrevet på vegne av Birdlife Norge avdeling Østfold, DNT Vansjø, Naturvernforbundet i Østfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold og Østfold Botaniske Forening.

Områderegulering Gylderåsen, Våler kommune

Uttalelse fra Forum for natur og friluftsliv Østfold

Våler kommune har på høring områderegulering for Gylderåsen. Planområdet er på 2180 dekar og skal legge til rette for etablering av kraftkrevende industri.

FNF Østfold leverte et høringsvar til planprogrammet, som var på høring i 2018, hvor vi la vekt på verdien av større sammenhengende naturområder for rekreasjon for innbyggerne og leveområder for fugler og dyr. Siden den gang har innsatsen mot klima- og naturkrisen blitt ytterligere forsterket.

Det er åpenbart at Våler kommune ser dette som en stor mulighet for arbeidsplasser. Men foreliggende plan virker som hastverksarbeid basert på de tidligere forkastede datalagrings- og batterifabrikkplaner. Nye selvstendige vurderinger uten «klipp og lim» savnes, og vi er redd for at områdereguleringen vil kunne åpne for annen type industri. Vi savner en problematisering rundt, og en definisjon av, hva begrepet *kraftkrevende industri* innebærer. Vi vil videre trekke fram noen momenter vi mener bør veie tungt i behandlingen videre.

Først vil vi kommentere at en høringsfrist straks over sommerferien *ikke* er ideelt for god medvirkning, men vi takker for den utsettelsen vi fikk på fristen. Det er en stor utfordring å sette seg inn i en så omfattende plan med tungt fagstoff og utredninger, og frivillige organisasjoner i regionen har begrenset med ressurser til denne typen arbeid.

Dette vil gå tapt ved en gjennomføring av planen:

- Sammenhengende naturområde på størrelse med 305 fotballbaner
- Viktig biologisk mangfold og rødlistearter
- Viktige leveområder for vilt og dermed også redusert jaktaktivitet, som følge av barrierevirkning
- Friluftslivsområder som henger sammen med viktige områder i Vestby og Mossemarka, med viktige kulturminner som en del av opplevelsen
- Viktige kvaliteter som friluftslivsområde på grunn av økt støy og lysforurensing

Kommentarer til foreslått områderegulering

Vi mener:

Områdereguleringen strider mot overordnede planer.

Kommunen planlegger for mange arbeidsplasser, noe som vil si at planen strider mot ABC-prinsippet i fylkesplanen¹.

Lokalisering av næringsområder skal gi mindre bilbruk. Områder for plasskrevende industri skal ligge med god kobling til hovedveinett, godsterminal eller havn. Gylderåsen oppfyller vel ingen av disse premisene.

Planområdet er i hovedsak satt av til LNF-område i kommuneplanens arealdel.

Kommunen burde endret arealformålet i en kommuneplanprosess. Arealregnskap må vise omdisponering av arealer så man vet hvor mye som går tapt i forhold til kommunens totale areal.

FNs bærekraftsmål om en holdbar bruk av areal for å møte klima- og naturkrisen:

"Tilrettelegging for kraftkrevende industri vil nødvendigvis medføre nedbygging av natur"² (s 72) er Våler kommunes kommentar til Naturvernforbundets bekymring for tap av så store naturområder. Dette er et argument som vi mener ikke adresserer det faktum at vi nå står overfor både en klimakrise OG en naturkrise. Nedbygging av natur er ingen god strategi for å bøte på klimakrisen, det har de siste FN-rapportene tydelig vist oss. KS har bedt Ciens lage en sammenfatning³ av FNs siste rapporter, og se dem i sammenheng med kommunal planlegging.

På side 24 i rapporten leser vi:

«Veier, vassdrags- og vindkraftutbygging, næring, bolig- og hyttebygging er blant de største påvirkningene på norsk natur gjennom nedbygging og oppsplitting av leveområder, og det forårsaker noen av de største klimagassutslippene.»

Og på side 9:

«Endringer i arealbruk og arealdekke, sammen med forverring av arealenes økologiske tilstand, reduserer landarealenes evne til både å ta opp og lagre karbon. En klimavennlig forvaltning av naturen tar hensyn til både karbonopptak og -lagring gjennom å opprettholde økosystemenes økologiske prosesser, og bidrar samtidig til bevaring av naturens biologiske mangfold. Ivaretagelse av

¹ [fylkesplan_2020_nyeurl.pdf \(viken.no\)](#)

² [Områderegulering Våler \(d3drm168xorg4j.cloudfront.net\)](#)

³ [En sammenfatning av tre internasjonale rapporter om natur og klima fra 2019: \(ks.no\)](#)

Økosystemer er den mest effektive og billigste løsningen for å lagre og øke opptaket av karbon. Det er antatt at 80 % av karbonet som er bundet opp på land, er bundet opp i jordsmonnet.»

Boreal skog inneholder det største karbonlageret på land, både globalt og i Norge. Dette skyldes høyt karboninnhold i trærne, som også skaper det store karbonlageret i jordsmonnet i skogen. Det er lagret 3–4 ganger mer karbon i jordsmonnet enn i biomassen av trær og andre planter over bakken. Enorme mengder karbon lagres i myr, trær og i jordsmonnet i skogen. En arealendring som fører til at myr og skog forsvinner vil føre til at dette karbonlageret blir ødelagt⁴.

Vi mener:

Utslipp av klimagasser som følge av nedbygging av skog og utslipp fra jordsmonn må synliggjøres i planarbeidet og flere alternativer bør utredes.

Flere alternativer

I KU er det bare utredet ett alternativ til 0-alternativet. I et område som er SÅ stort, kan man tenke seg flere scenarier. Spesielt når alternativet batterifabrikk ikke lenger er aktuelt sånn umiddelbart.

Vi mener:

Det må utredes flere alternativer hvor man ser på måter å forminske arealtapet på, og at man videre krever detaljregulering for hele området, slik at konsekvensene kan vurderes ved en trinnvis utbygging.

Naturmangfold

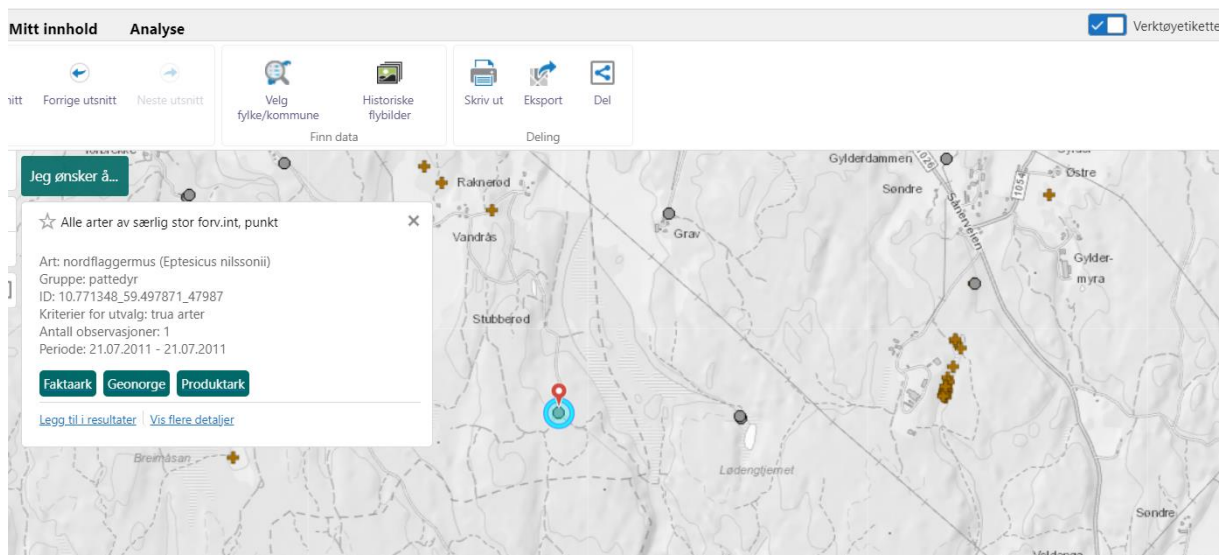
Bevaring av Lødengtjernet med leveområde for spissnutefrosk og liten- og storsalamander, og den sterkt truede naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr, mener vi må være av største prioritering i denne planen. KU viser til at vurderinger rundt disse lokalitetene må gjøres av en hydrogeolog, men er ikke mer konkret enn så. Vi mener dette er for vagt og er redd for at stor skade kan forårsakes på disse områdene.

Vi mener:

Før områdereguleringen vedtas må man utrede dette temaet grundigere for å se om dette er premisser som lar seg gjennomføre. Hvis ikke må planområdet endres.

Nordflaggermus (*Eptesicus nilssonii*) er observert på fødesøk rett vest for planområdet. Dette er en art av nasjonal forvaltningsinteresse og vi mener det bør utredes eventuelle konsekvenser også for denne arten. Utredning av naturmangfold fastslår en samlet stor negativ konsekvens i planområdet.

⁴ [ninatemahefte76b.pdf](#)

Kartutsnitt fra naturbase.

Friluftsliv

Store sammenhengende naturområder med lite eller noe tilrettelegging er viktige områder for rekreasjon. Mange som nyter friluftslivet sier at de søker stillhet som en av de viktigste kvalitetene ved et turområde. Slike områder er det ikke mange av igjen i Østfold, og det i seg selv er en verdi som er verdt å bevare.

Et industriområde vil totalt forandre landskapet, inkludert lydbildet, og naturopplevelsen blir kraftig forringet. I Vestby kommune inngår tilstøtende områder i hensynssone friluftsliv i kommuneplanens arealdel, og området er tilstøtende hensynssone naturmiljø og er en del av Mossemarka. Området er sånn sett en del av et viktig interkommunalt friluftslivsområde. Mangel på tilrettelegging kan være et stort pluss for mange som ønsker å gå på tur.

Store deler av planområdet, og influensområdet, er verdsatt som viktig friluftslivsområde.

Friluftslivsområdet er, ifølge kartleggingen, et stort turområde uten tilrettelegging, og går under navnet "Lødeng-Grav". Ifølge kommunens kartlegging og vurdering, er dette et viktig friluftslivsområde som er godt egnet, har noe bruk og litt tilrettelegging. Området vurderes å være av høy verdi lokalt og regionalt da det inngår som del av større sammenhengende friluftslivsområder.

Den vestlige delen av planområdet er en del av Mossemarka.

Rundløypa: Skihytta-Grefsrød-Vandrås-Grav-Bern-Lødeng-Skihytta går gjennom området. Likeledes løypa Grav-Våler Varde og mot Ravnsjø, samt løypa Grav-Bern-Kåter-Blekkhusmyr-Garder-Ås-Sørmarka.

Bernstøtten er et krigsminne fra annen verdenskrig og ligger i influensområdet på Grav. Kulturminnet er en viktig del av turopplevelsen, og turen hit vil ikke bli den samme hvis støtten blir liggende inntil et industrigjerde. Berns historie tilsier at minnet må stå utenfor urbant strøk og stedet er viktig for turfolket. DNT Vansjø har levert en egen høringsuttalelse som tar opp dette viktige punktet.

Utredningen viser en negativ konsekvens for friluftslivet. Selv om skiløyper kan omlegges om vinteren vil hele utbyggingen endre landskapet og opplevelsen av å være ute i et naturområde vil være ødelagt med støy, belysning og inngjerdede områder som barrierer.

Jakt

Det foregår jakt i jaktseongen, og bortfall av denne muligheten vil få negative konsekvenser for dem som nyter godt av denne typen friluftsliv, *uavhengig av økonomisk gevinst*.

Mulighetene til jakt utnyttes på alle eiendommene i området. For elg- og rådyrjakten inngår alt arealet i etablerte storviltvald, og reguleringsplanene vil ha negative konsekvenser også for de gjenværende delene av valdene som blir liggende utenfor selve reguleringsområdet. Småviltjakten utnyttes på alle eiendommer enten av jaktrettshaver selv eller ved utleie til enkeltpersoner. Sammen med Mossemarka og Ødemørk i vest utgjør Gylderåsen et større sammenhengende skogsområde med lite infrastruktur. Dette gjør at området i dag er det vestligste skogsområdet i Østfold og Follo som har faste bestander av storfugl og traner, to arter som er lite tolerante for forstyrrelser, og hvor skogsområdenes størrelse ofte er utslagsgivende.

Reguleringsbestemmelser

Store industribygg er ofte gode arealer for produksjon av strøm via solceller. Vi mener det bør være krav om solceller for at arealene som brukes opp kan komme til mer nytte.

Det bør også være krav om insektvennlig vegetasjon slik at det biologiske mangfoldet i utbyggingsområdet forbedres. Det bør være krav om detaljregulering i hele området, slik at landskapsanalyser og synlighetsberegninger kan gjøres for hvert delfelt.

Konklusjon

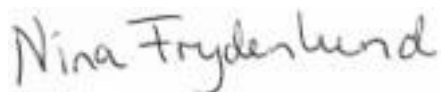
Planen fører til:

- Tap av sammenhengende økosystemer og viktige arter og naturtyper.
- Tap av rekreasjonsområder brukt sommer og vinter, for både lokale og regionale brukere.
- Utslipp av CO2 fra jordsmonn og skog.
- Økt biltrafikk til og fra planområdet.

Vi kan ikke se at samfunnsnyttene ved gjennomføring av denne planen er større enn de negative konsekvensene som er skissert i KU. Vi oppfatter tvert imot at det er knyttet stor usikkerhet til hva slags type virksomhet som nå er aktuelt å tiltrekke seg til området. Foreliggende plan ligner et hastverksarbeid basert på de forkastede datasenter- og batterifabrikkplaner. Mange av inngrepene er det ikke mulig å finne avbøtende tiltak til, og det vil føre til store tap av biologisk mangfold og naturområder til rekreasjon.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Nina Frydenlund
Koordinator
FNF Østfold